

UNIVERSITATEA "BABEȘ-BOLYAI"
FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ

ACTIVITATEA PEDAGOGICĂ A LUI IMRE LAJOS

Teză de doctorat
-rezumat-

Conducător științific:
Prof. univ. dr. Buzogány Desideriu

Doctorand
Kinda Eleonora

Cluj-Napoca
2012

I. Introducere

*“Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri,
care v-au grăit vouă cuvântul lui
Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-
au încheiat viața și urmați-le credința.”*
(Evrei 13,7)

Pedagogul predestinat, după toată capacitatea lui, se străduiește să transmită toată cunoașterea și experiența dobândite în timp ucenicilor săi, pregătindu-i ca oricând, în orice împrejurare, să facă față greutăților vieții. Încă din anii studenției am studiat și am remarcat activitatea lui Imre Lajos, care a fost teologul teologiei aplicate.

Când am aprofundat activitatea desfășurată de el, am fost marcată de atitudinea lui plină de simplitate și de consecvență, având perseverența și sentimentul responsabilității morale față de misiunea primită de la Dumnezeu; el a redirecționat lumina ca o prismă către Maistrul cel Mare, pe care l-a slujit de-a lungul vieții sale. Ca profesoară de religie, l-am considerat pe Imre Lajos un model demn de urmat, considerând simbolic faptul că m-am născut chiar după o zi de la data morții sale.

Mai multe persoane i-au apreciat activitatea educativă-teologică și de construcție socială și, urmând exemplul lor, aș vrea să comemorez și eu amintirea celui care a creat ceva viabil până astăzi, modernizând practica catihetică și a predării religiei de către profesorii de religie reformată din Ardeal.

Imre Lajos a fost un om mic de statură, cu mustață scurtă, fiind robust, neaparținând celor care se remarcă la prima vedere. Contemporanii săi îl caracterizau ca pe un om cu mișcare rapidă, care era greu de remarcat așezându-se neobservat în spate. Avea o memorie remarcabilă, de a cărei inteligență s-a lipit totul, inclusiv personajele romanelor citite.

În domeniul teologiei aplicate și a științei educaționale s-a bucurat de un mare renume în toată țara. Pentru colegii lui a rămas de neînțeles, când a reușit să acumuleze atâta știință, fiindcă mereu era în activitate, organiza ceva. Personalitatea lui Imre Lajos sugera mulțumire de sine, dar n-a fost niciodată mulțumit de el însuși. El știa că în fața lui Dumnezeu este mic și nesemnificativ. Dacă a simțit că nu se pricepe la ceva, nu accepta sarcina respectivă. Astfel, în anul 1915, când a avut posibilitatea să ocupe catedra de Noul Testament al Facultății de Teologie din Cluj a refuzat această ofertă fiindcă a considerat că nu este cinstit să ocupe o catedră pentru care nu avea o pregătire profesională suficientă. Însă s-a alăturat cu trup și suflet editării revistei “Az Út” (Calea), fondată de

Ravasz László și Makkai Sándor, cu scopul de a concepe activitatea pastorală și de a o dezvolta profesional.

A evitat exercitarea autodreptății. În toată viața lui, Imre Lajos s-a străduit ca, de la elevii care locuiesc în cătune neînsemnate până la profesori universitari, de la tineri până la oamenii străduitori și oboșiți, toți enoriașii bisericii reformate să ajungă la credința vie, și întărindu-se în aceasta, să aibă o viață de succes. Neobosit a luptat ca congregațiile mici sau mari să ajungă cuiburi sufletești, care să ofere căldură și dăinuire credincioșilor săi.

II. Viața și activitatea lui Imre Lajos

În acest capitol am urmărit viața lui Imre Lajos, care s-a născut la data de 4 noiembrie în anul 1888, în Hódmezővásárhely, din Ungaria. În familia lui a existat tradiția profesiei de preot și de pedagog. Atât tatăl cât și bunicul lui, din partea tatălui, au fost profesori renumiți, iar toți străbunicii lui au fost preoți, de aceea mult timp n-a putut să decidă ce profesie să urmeze. Mereu a simțit chemare să devină preot. Deoarece a petrecut multe veri la Cluj, și era obișnuit cu viața din acest oraș, s-a hotărât să urmeze Teologia de aici. Din toamna anului 1906 și-a început studiile la Cluj, unde a fost elevul Doctor-ului Kenessey Béla, Dr. Nagy Károly, Szász Domokos, Pokoly József, Kecskeméthy István, Boros György, Imre Sándor, Ravasz László și jun. Bartók György. În această perioadă, Teologia din Cluj se baza pe teologia modernă, care a apreciat latura științifică a acestuia. Pe lângă studiile de teologie, a urmat și cursurile Facultății de Filologie, unde i-a avut ca profesori pe dr. Schneller István și pe Imre Sándor. La Filologie a avut 10 ore pe săptămână. Ca teolog, între anii 1911-1912 a fost și președintele Cercului „Bethlen Gábor”, al cărui scop a fost educația și unificarea tinerilor creștini în spiritul patriotic, religios, științific al lui Bethlen Gábor, precum răspândirea și ocrotirea acestui spirit în societatea creștină. Această alianță a adunat tinerii de la Universitate, pentru care au fost organizate seri biblice, unde au studiat Biblia, dezbateri științifice, concerte și baluri. Datorită lui Imre Lajos și a lui Révész Imre, s-a reînnoit acest cerc cultural creștin.

Ca teolog a făcut cunoștință cu teologul Mott Carol, despre care au afirmat contemporanii săi că ar fi campionul teologiei practice. Încă din anii studenției la Teologie, a cunoscut protestantismul ortodox și pietismul, care a fost reprezentat de profesorul Kenessey, dar și teologia liberală, preluată de la Aiud.

Fiindcă foarte devreme Imre Lajos s-a angajat în slujba educației religioase pentru a urma studiile specifice, după terminarea studiilor teologice și-a continuat studiile în străinătate. Între anii 1910 și 1911 s-a dus în Scoția, la Aberdeen, unde a studiat și a primit o bursă, în urma câștigării unui

concurs. Între anii 1912-1913 a fost student în Germania, la Teologia din Heidelberg. Datorită studiilor în Germania a reușit să obțină doctoratul în teologie și filologie. Revenind în țară, a devenit profesor particular în teologia practică.

Imre Lajos a fost student cu bursă al Facultății de Teologie din Aberdeen din Scoția, datorită unui proiect câștigat în anul 1910. Această facultate era influențată atât de ortodoxismul scoțian cât și de pietism. Tot aici a cunoscut adevărata viață bisericească, cu râvna severă a preoților scoțieni, și dragostea lor față de străini. A reușit să cunoască și teologia bisericii scoțiene. Datorită studiilor efectuate în Scoția, a reușit să însușească limba engleză la un nivel ridicat. Datorită acestui fapt, a putut să studieze mai multe cărți de specialitate în limba engleză, folosind engleza și în corespondență. Mulțumită celor studiate în Marea Britanie, a început să se familiarizeze cu literatura engleză și scoțiană. Ajungând să cunoască bine limba engleză, până la sfârșitul vieții i-a plăcut să citească clasicii englezi în original.

Datorită studiilor efectuate în Scoția a făcut cunoștință cu mai multe mișcări la nivel mondial cum ar fi: Asociația Tinerilor Creștini, Asociația Școlilor de duminică etc.

În perioada iulie-septembrie 1911, a devenit capelanul bisericii reformate din strada Monostur, din Cluj. Datorită puținelor preocupări de aici, a început să traducă din limba engleză în limba maghiară opera intitulată „Afternoons in the College Chapel” a lui Peabody. Iar din septembrie 2011 până în septembrie 1912 a fost profesor de religie la școlile din Cluj. În această perioadă a avut ca elevă o fată blondă, care mai târziu i-a devenit soție.

În perioada octombrie 1912 - martie 1913, a fost studentul teologiei din Heidelberg, Germania. Aici s-a prezentat cu scopul de a studia teologia practică și pedagogia, în interesul pregătirii disertației în pedagogie.

Între anii 1914 și 1921 a slujit ca preot la Cara, unde timp de 6 ani a fost și învățător, având posibilitatea de a organiza programa școlară și disciplina școlară în slujba educației personalității creștine. S-a străduit, ca prin educație și organizarea diferitelor adunări literare, să dezvolte intelectual populația satului.

Datorită faptului că a fost interesat de problemele pedagogiei și ale teologiei practice, în timpul anilor petrecuți la Cara a învățat foarte mult. Pe lângă aceasta, a citit Shakespeare și alți scriitori englezi și germani în original. Cu problemele teologiei s-a ocupat pe două planuri, și anume: pe de o parte la Teologia din Cluj, unde a avut posibilitatea să țină cursuri particulare, ale căror teme au fost luate din viața cotidiană a bisericilor, iar pe de altă parte a redactat revista “*Az Út*” (Calea). A petrecut 50 de ani în slujba misiunii interne a bisericii reformate, astfel a făcut parte din conducerea Asociației Tinerilor Creștini, a Școlii de Duminică, a Asociației bărbaților, a Asociației Fetelor și a Institutului

Diaconic. A colaborat și cu Asociația „Vécsi”, care a fost un sprijin util preoților. El a fost instrumentul bisericii reformate și a fost un exemplu demn de urmat pentru enoriași. O zecime din toate veniturile sale a oferit-o bisericii pentru slujirea evangheliei. A păstrat legături strânse cu celelalte biserici de diferite limbi. După Primul Război Mondial, bisericile străine au început să se intereseze de biserica reformată din Ardeal. Până în anul 1941, mai mulți reprezentanți ai bisericilor din străinătate au vizitat Biserica Reformată din Ardeal. Totodată și reprezentanții Bisericii Reformate din Ardeal au participat la diferite conferințe organizate de către bisericile din străinătate. Cu ocazia acestor vizite, Imre Lajos a fost desemnat de episcopul Nagy Károly ca translator pentru a primi cu ospitalitate musafirii renumiți, cum ar fi dl. Curtis din Scoția, Aldolf Keller din Geneva, Niebergall și Böhm, Imre Lajos fiind studentul lor, pe când studia în străinătate. El a reprezentat Biserica Reformată în străinătate cu mai multe ocazii, ca de exemplu la Conferința Federației Mondiale Reformate în Sistem Presbiterian în anul 1923 la Zürich împreună cu contele Teleki Arthur, la Cardiff, la Geneva în anul 1926, la Budapesta în 1927 și la Elberfeld (Germania) în 1930, participat și la conferințele Alianței Mondiale a Școlii de Duminică, organizate la Oslo și la Budapesta.

Chiar dacă în anul 1948 a devenit pensionar (a fost pensionat cu forța) în continuare el a fost foarte activ, s-a aflat mereu unde a fost nevoie de el. A fost ales prezbiter la biserica Hidelve din Cluj, unde a slujit ca și capelan. Timp de 10 ani a fost profesor de religie. A condus cercuri biblice pentru femei. Până la sfârșitul vieții a fost membru al Sinodului Reformat și al Comisiei de Disciplină. A urmat practica studenților teologi, a redactat mai multe programe pentru orele de religie și multe texte pentru predici și explicații pentru 9 cărți biblice, a ținut prezentări cu diferite ocazii, conferințe, adunări.

A avut o corespondență bogată cu nenumărate personalități, ajutându-i pe toți cei care au avut nevoie de ajutorul lui competent. Dintre partenerii lui de corespondență au făcut parte Dávid Gyula, rectorul Teologiei Protestante din Cluj, episcopul Ravasz László, Révész Imre, care a fost cel mai bun coleg de la Teologie, criticul literar Molter Károly. Despre corespondența lui am făcut o largă prezentare în lucrare.

Imre Lajos a murit la data de 8 martie 1974 și a fost înmormântat la data de 12 martie la Biserica Reformată din strada Farkas, la cimitirul Házsongárd. A fost condus pe ultimul drum de foștii colegi, studenți și de oamenii care l-au stimat și l-au respectat. Slujba de comemorare a fost ținută de episcopul Nagy Gyula. Decesul profesorului pensionar, prezbiterului și purtătorului a nenumăratelor funcții, “episcopului neîncoronat”, cum a fost numit de episcopul Vásárhelyi János, a îndoliat toată Eparhia Reformată din Ardeal. Nici după moartea lui nu a fost uitat, au fost organizate mai multe comemorări în memoria lui, după cum am relatat și în disertația mea.

III. Activitatea științifică a lui Imre Lajos

Imre Lajos a dobândit 2 titluri de doctorat, unul în teologie, altul în filologie. În anul 1968 a primit titlul *doctor honoris causa* de la Facultatea de Teologie din Aberdeen.

Cu aceste disertații a contribuit la dezvoltarea educației religioase și pedagogice, și la aprecierea de către biserică a acestora. Datorită acestor două specializări a devenit profesor atât la Institutul Teologic, cât și la Facultatea de Filologie din Cluj. La Teologie a predat, ca urmaș al lui Ravasz László, iar la Filologie a fost profesor la catedra de pedagogie, având astfel și el un rol important în înființarea Universității din Cluj.

Imre Lajos a primit titlul de doctor în Teologie la 18 iunie 1913 pe baza susținerii disertației intitulate „*Religia copilului*”, sub îndrumarea profesorului Ravasz László. Această lucrare de disertație a prelucrat principiile teologiei moderne, fiindcă a plasat metodele educației religioase la baza educației religioase și a psihologiei religioase. Autenticitatea acesteia constă în faptul că s-a bazat pe filozofia lui Böhm Károly. Partea practică a lucrării a fost întocmită în urma experienței acumulate în perioada 1911-1912, când a fost profesor de religie la Cluj.

Titlul de doctor în pedagogie l-a primit în urma susținerii disertației la Facultatea de Filologie din cadrul Universității Maghiare din Cluj, cu titlul „*Relația educației etice cu religia*”. Această lucrare a scris-o sub îndrumarea profesorului renumit al Universității, Schneller István. În această disertație, Imre Lajos a dezbătut relația religiei și a eticii.

În anul 1945, Imre Lajos a primit invitație împreună cu colegul lui, Tavasz Sándor de a preda pedagogie, respectiv filosofie la Facultatea de Filologie a Universității Maghiare din Cluj. În urma acestei invitații a acceptat să predea pedagogie, în 2 ore pe săptămână, în primul rând pentru cei, care au vrut să devină profesori. La cursuri și la seminarii Imre Lajos a validat puncte de vedere creștine. A demonstrat că educația se poate face, numai dacă omul recunoaște misiunea lui și îl acceptă cu răspundere. Datorită faptului că cei doi profesori erau și teologi, această misiune la catedra de filosofie a ținut numai 2 ani.

Imre Lajos a avut o activitate multilaterală, pe lângă ocupațiile mai sus menționate, el a fost redactorul revistei „*Az Út*” (*Calea*), între anii 1915-1944. Această revistă a apărut pentru sprijinirea preoților reformați. Pe această activitate a continuat în revista „*Református Szemle*” între anii 1945 și 1974. Aici i-au apărut predici, cugetări, comentarii ale textelor biblice.

Predicile lui Imre Lajos se bazează pe credința. El vorbește în limbajul credinței, pornește din sensul real al credinței. În baza dobândirii cunoștinței stă defapt cunoașterea lui Dumnezeu. Pentru Imre Lajos credința înseamnă scara cea mai înaltă a cunoașterii. În predica lui mărturia despre Iisus

este formată dintr-o legătură între credință și suferință. Predica lui personală are un caracter comunitar. Pentru el trăsătura fundamentală a credinței este unificarea teoriei cu practica, cu aplicarea. El a considerat că scopul preotului este formarea sufletelor, a vrut ca enoriașii să devină niște personalități creștine, prin modelul demn de urmat al preotului. Imre Lajos în primul rând a fost pastorul sufletelor, a considerat că obligația principală a lui este slujirea Domnului.

Timp de 24 de ani a fost profesorul disciplinelor practice la Teologie, a predat paralel educația religioasă cu îngrijirea sufletelor.

IV. Activitatea pedagogică a lui Imre Lajos

Esența pedagogiei lui Imre Lajos pornește de la ideea lui Károly Mott, și anume: lumea trebuie evanghelizată, începând chiar din generația noastră, evanghelizarea tinerilor având un rol deosebit de important. Actualitatea acestei pedagogii constă în faptul că se bazează pe Biblie, de aceea este christo-biserico-centrică. Imre Lajos a fost preocupat de slujba profesorului de religie, de aceea a pregătit reforma educației religioase pe care a și dus-o până la capăt. În centrul activității sale a fost responsabilitatea personală în slujba copiilor. Datorită trăsăturilor lui Iisus, care erau caracteristice și lui Imre Lajos, a fost un bun pedagog, catihet, și conducătorul de bază al reformei și vieții Eparhiei Reformate din Ardeal. Studiile lui în străinătate au avut o influență deosebită asupra activității sale pedagogice. El a reușit să-și însușească, prin sârguință, tradiția bisericii reformate scoțiene și influențele dialecticii teologice, și cu o deosebită atenție ideile lui Calvin și Catehismul din Heidelberg, și înainte de toate învățăturile Sfintei Scripturi. Cu ocazia studiilor din Scoția a cunoscut educația religioasă scoțiană. Datorită experienței acumulate, Imre Lajos a recunoscut că nu poate să se ocupe de educația religioasă, fără a cunoaște învățăturile, structura și luptele duse de biserică. A făcut comparație între Calvin și Knox, și între catehismul lui Hamilton, respectiv Catehismul din Geneva al lui Calvin. Datorită studiilor scoțiene și-a aprofundat cunoștințele despre Calvin, care a avut o influență foarte mare asupra lui, slujbele religioase fiind ținute în sânul familiei, așa cum era la modă în timpul respectiv. O altă influență asupra lui l-a avut sistemul Școlilor de duminică. Astfel a cunoscut materialul educației religioase, pe care l-a folosit mai târziu la întocmirea programei educației religioase ardelenice și la compunerea manualelor de religie.

O influență marcantă asupra lui Imre Lajos au avut-o ideile lui Niebergall, cunoscute în timpul studiilor din Germania. Asupra lui Imre Lajos a avut o influență majoră activitatea pedagogică a lui Niebergall. Interesul științific al lui Imre Lajos a avut două direcții: teoria valorii și psihologia. Înainte de toate, el a fost pedagog; ca pedagog a fost și pastor, și teolog, și profesor. Continuitatea educației

religioase a constat în pregătirea confirmației. Între anii 1925-1930 a contribuit la dezvoltarea reformei educației religioase și a confirmației. Această reformă a fost pregătită în primul rând de articolele scrise de Imre Lajos, care au apărut în revista redactată de el, „*Az Út*”. Datorită faptului că a predat la Teologia din Cluj timp de 60 de ani pedagogie și istoria acesteia, a fost numit „*Comenius al protestantismului unguresc din Ardeal*”.

V. Concepția pedagogică a măștrilor contemporani cu Imre Lajos

În acest capitol am prezentat activitățile măștrilor contemporani, care au influențat evoluția personalității și activității pedagogice a lui Imre Lajos. Pe parcursul studiilor din Heidelberg l-a cunoscut pe Friedrich Niebergall, profesor de renume mondial al teologiei practice, fiind studentul lui. Despre acest profesor renumit a auzit mai devreme de la Ravasz László și de la Schneller István, cei care l-au considerat pe Niebergall reînnoitorul catiheticii și a poimeinicii. În studiile pedagogice a accentuat importanța personalității pedagogului și a copilului. Niebergall era convins că omul poate să educe oamenii, fiindcă el a fost educat personal de Dumnezeu, este educatorul oamenilor. El a construit teologia practică pe baza pedagogiei, dar a folosit și pasaje din Evanghelie. Educația lui Niebergall era asemănătoare cu educația lui Schneller, numai că la Schneller „*eu*” era numit „individualitate”, iar la Niebergall „personalitate”.

Schneller a fost și profesor de teologie, dar în primul rând a fost preocupat de formarea profesorilor. Imre Lajos a scris disertația cu el, și chiar dacă n-au avut o relație bună, îl putem considera pe Schneller profesorul lui Imre, pentru că mentalitatea lor pedagogică corespundea. Pedagogia personală a lui Schneller ocupa un loc aparte în istoria educației maghiare. Imre Sándor a fost figura marcantă a pedagogiei din secolul al XX-lea. Numele lui se îmbină cu teoria educației națiunii. El a marcat scopul final al educației în creație. Scopul educației națiunii, după ideea sa, se poate realiza prin dezvoltarea națiunii, astfel trebuie ridicat fiecare membru al națiunii la conștiință națională, astfel va fi capabil să participe la activitatea colectivă a acesteia. Prin educație trebuie ocrotită și uniunea națională, fără modificarea cadrului social existent. De aceea, după părerea lui, e nevoie de o lege a educației naționale, care desparte educația de religie, stabilește caracterul general, obligatoriu și de stat și decide gratuitatea școlarizării (4 ani ciclu primar + 4 ani ciclu gimnazial). Cercul tematic al gândirii pedagogice a lui Imre a inclus și studierea personalității. El a demonstrat că în concepția personalității se întâlnesc cele două laturi ale educației: cea individuală și cea socială.

Makkai Sándor a fost colegul teolog al lui Imre Lajos, încă din anii studenției având o relație bună de prietenie, și mai târziu, împreună cu Tavasz Sándor, au editat revista „*Az Út*” (*Calea*). După

păreră lui, îndrumătorul pedagogului trebuie să fie credința în ideile pedagogice. Astfel, scopul educației va fi caracterizat de bunătate, dreptate și de frumusețe. Pedagogia personalității se bazează pe teoria de valoare generală. După părerea lui, trebuie să existe o concordanță reciprocă între școala și societate, astfel școala trebuie organizată în raport cu societatea, iar societatea în raport cu școala, astfel încât să se potrivească reciproc și din punctul de vedere al viitorului.

VI. Viziunea educației religioase a lui Imre Lajos

Viziunea educației religioase a lui Imre Lajos o întâlnim în cartea intitulată ”*Catehetică*”. În această carte se întâlnește pedagogul cu teologul, tema fundamentală fiind educația religioasă. Interesul științific și practic al lui Imre Lajos se îndreaptă în primul rând spre educație. El a recunoscut că locul primar al educației religioase se află în sânul bisericii. În primul rând a vrut să transmită studenților teologi faptul că răspândirea cuvântului Domnului nu este numai o activitate în cadrul slujbei bisericești, ci este activitatea educativă de îngrijire a sufletelor.

Catehetica influențează nu doar educația religioasă, ci toată activitatea legată de aceasta. Activitatea prin care copilului îi facem cunoscută Biblia este activitatea cea mai importantă a educației religioase, prin care îl facem să înțeleagă că trebuie să se supună acesteia. Educația religioasă este numită de Imre Lajos și educația sufletului, iar ea se efectuează prin 3 modalități: exemplul, învățarea și exercitarea. Aceste 3 modalități sunt în strânsă legătură, nu se pot despărți una de alta. Materia educației religioase cuprinde: Biblia, istoria bisericii, dogmatica, dar și credința bisericii. Imre Lajos a accentuat în mod deosebit importanța restrângerii materiei predate în funcție de capacitatea de înțelegere a elevilor. Concepția lui despre educația religioasă a fost exprimată și în cartea intitulată ”*Cum să predăm religia?*” În această carte a prezentat scopul, materia și programa educației religioase. Dintre metodele predării religiei, Imre Lajos a folosit metodele de bază, cum ar fi: demonstrația, aprofundarea și aplicația. Cu ajutorul acestor metode, a prelucrat predarea materiei biblice și a istoriei bisericii, precum și a catehismului și a cântecelor bisericești.

În legătură cu folosirea manualelor și a cărților de specialitate, Imre Lajos a afirmat că Biblia este principiul călăuzitor în predarea religiei. El a recomandat folosirea Bibliei, a Noului Testament, încă din clasa a II-a, iar din clasa a V-a folosirea Bibliei întregi. Catehismul în principiu se folosește în clasa a VII-a, unde este materia de bază, dar folosirea lui se recomandă și în celelalte clase, unde are rol secundar. Folosirea cărții cu cântece bisericești se recomandă din clasa a II-a. După părerea lui, folosirea acestor cărți este utilă și în cadrul altor discipline, de exemplu la orele de limba și literatura maghiară, unde se poate citi și copia din ea. El consideră foarte important participarea copiilor la

slujbe, unde au posibilitatea de a cunoaște principiile vieții bisericești. Totodată subliniază atât importanța pregătirii copiilor pentru confirmare, cât și educarea în mod religios a tineretului creștin. Despre aceasta vorbește și în cartea intitulată ”*Principiul îngrijirii sufletești a tinerilor*”.

VII. Pedagogul creștin în opinia lui Imre Lajos

Personalitatea pedagogului creștin este descrisă de Imre Lajos în lucrarea sa, intitulată ”*Vocția și etica*”. În concepția lui, pedagogul creștin trebuie să reflecte iubirea față de discipolii săi și trebuie să dețină un prestigiu profesional, caracter și pregătire științifică aprofundată. Pedagogul creștin are nevoie de toate cele trei caracteristici, însă cea mai importantă este personalitatea. Relația pedagogului creștin cu elevii săi nu trebuie să se bazeze pe prietenie sau pe autoritate, ci pe o stimă reciprocă.

Imre Lajos a considerat că prin activitatea profesorului de religie, de fapt, lucrează Dumnezeu, profesorul de religie fiind numai instrumentul Lui. Pedagogul creștin, prin viața și activitatea lui, de fapt, arată calea care conduce la Dumnezeu. Personalitatea și caracterul pedagogului creștin trebuie să reflecteze dragostea către discipoli. Activitatea lui n-ar avea rost fără mila Domnului. Educația pe care o desfășoară nu este impersonală, ci preocupă persoana lui în întregime, această activitate include toată forța, toate capacitățile și toată personalitatea lui. Activitatea lui provine din chemarea lui Dumnezeu. Trăsăturile cele mai importante, care caracterizează profesorul de religie sunt: sinceritatea, dreptatea, relația cu comunitatea, relația cu discipolii săi, relația între personalitatea și munca lui.

VIII. Moștenirea scrisă a lui Imre Lajos

Mare parte a moștenirii scrise a lui Imre Lajos, în care este inclusă și corespondența lui, se află în proprietatea nepoateisale, Kristó Boróka, care a aranjat moștenirea într-un sistem bine conceput. O parte a moștenirii scrise se află la arhivele reformate din Cluj și la cele din Ungaria, cum ar fi Hódmezővásárhely, Sárospatak, și la arhiva Ráday din Budapesta. La Cluj sunt documente în legătură cu activitatea lui Imre Lajos în cadrul misiunii interne. La Sárospatak, am studiat documente încă neprelucrate și nesistemizate ale familiei Imre. Aici am găsit forma dactilografiată a ”*Autobiografiei*” și mai multe scrisori adresate fratelui, Imre Sándor, și tatălui său, Imre Lajos senior. Dintre cele mai importante cărți ale lui Imre Lajos, fac parte: ”*Cuvântul Domnului și disciplina*”, ”*Ecleziastica*” și ”*Catehetica*”. În afară de aceste cărți a mai scris multe cărți cu caracter religios, educațional, a mai conceput lucrări referitoare la organizarea Asociației Tinerilor Creștini, a Școlii de duminică. A fost preocupat de educația religioasă a tinerilor și a sătenilor. În acest scop a întocmit mai multe cărți, de exemplu: ”*Principiul îngrijirii tinerilor*”, ”*Cum să învățăm religia*”, ”*Criza tinerilor*”, ”*Educația*

religioasă creștină”, “*Cultura satului*”, “*Educația satului*”, “*Principiile educării satului*”. A făcut un efort deosebit pentru a ajuta preoții în activitatea lor, cu acest scop a întocmit cărțile intitulate ”*Situația și personalitatea preotului calvinist*” și ”*Jurnalul unui preot*”. Fiindcă s-a ocupat și de legislația bisericii reformate, a redactat lucrarea intitulată ”*Exigențele legislației bisericesti*”.

IX. Programa predării religiei lui Imre Lajos pentru clasele gimnaziale

Imre Lajos a luat în serios elaborarea programei de religie, fiindcă numai cu ajutorul unei programe sistematizate se poate efectua o educație religioasă eficientă. Astfel el a elaborat câte o programă pentru clasele primare și gimnaziale. Baza programei pentru fiecare an de studiu era Biblia. El a acordat o importanță deosebită și predării catehismului de la Heidelberg, cu ajutorul căruia se poate efectua și o educație dogmatică, care ajută elevii să devină enoriași credincioși.

X. Viața lui Imre Lajos în cifre

În acest capitol am făcut o scurtă prezentare a vieții lui Imre Lajos în cifre. Am enumerat etapele cele mai importante din viața lui.

XI. Concluzii

Îl putem considera pe Imre Lajos un teolog creator, care a făcut din eclezastică o știință, fiindcă el a întocmit manualul științei eclesiastice, și datorită acestuia această disciplină a devenit o ramură științifică a teologiei practice. Prin activitatea lui, el devine modelul mișcării spirituale, care se bazează pe o legătură strânsă între teorie și practică.

Imre Lajos n-a fost numai un savant al teologiei practice, ci și un teolog practicant. Rezultatele obținute pe baza activității sale științifice au reușit să fie folosite în viața de zi cu zi. Ca misionar intern al Eparhiei Reformate din Ardeal, era considerat dascălul educației religioase, fiindcă timp de aproape șase decenii, prin activitatea sa pedagogică religioasă, a creat condițiile necesare stabilirii unei legături strânse, aici în Ardeal, între Dumnezeu și copii. Programa lui de educație religioasă, elaborată în anii 1930, a fost întocmită sub îndrumarea lui directă, ea constituind baza programelor educației religioase reformate de azi.

Imre Lajos, prin prelucrarea programului educației religioase a așezat bazele formării personalității creștine.

Imre Lajos a efectuat o activitate multilaterală, fiindcă a vrut să-L slujească mereu pe Dumnezeu și s-a dus, unde a fost trimis de Dumnezeu. A avut o mentalitate viguroasă, caracterizată de

un umor acid și sarcastic, cu o critică ascutită, care radia chiar în ascutimea ei de manifestarea dragostei educative, fiindcă a putut să iubească pe toată lumea cu o dragoste frățească adevărată. Și în discuțiile de zi cu zi, a încercat să educe cu naturalețea-i caracteristică, și în orice temă, indiferent de discuție, s-a adaptat Evengheliei.

XII. Anexe

Anexa disertației cuprinde situația moștenirii scrise a lui Imre Lajos, pe care am găsit-o pe parcursul cercetărilor. Pe lângă moștenirea scrisă, acest capitol conține și fotografii, acte personale, copiile manuscriselor, precum și aprecierile, comemorările și poeziile, adresate personalității sale. În moștenirea scrisă mai există prezentări, discursuri, predicății, traduceri și o corespondență valoroasă, care se află împărțită la rude și la diferite arhive din țară și din străinătate.

XIII. Bibliografia

1. ADORJÁNI Zoltán: *Imre Lajos 1888-1974.* - tanulmány. (Lajos Imre 1888 -1974 – studiu In. „Akik jó bizonysgot nyertek”. Redact.: Kozma Zsolt, Cluj-Napoca, 1996.
2. AUGUSTINUS: *De catechisandis rudibus* PL 40:309 capitulul 18.
3. Az 1911. évi Igazgatótanács tanügyi jelentése. (*Raportul educațional a Consiliului directorial din anul 1911*)
4. *Az ekkleziasztika, mint gyakorlati teológiai diszciplína.* (*Ecleziastica, ca o disciplină aplicată*) Ravasz László Emlékkönyv. 1941.
5. *A Kolozsvári Magyar Egyetem 1945-ben.* (*Universitatea Maghiară din Cluj în 1945*) Redact. Barabás Béla és Joó Rudolf. Magyarságkutató Intézet. Budapest, 1990.
6. BARABÁS Endre: *A romániai magyar nyelvű oktatásügy első tíz éve 1918-1928.* (*Primele 10 ani ale învățământului maghiar din România*). Húsvét és Hoffer Könyvnyomdája. Lugos, 1929.
7. BENZÚR László: „*Pedagógus a Kijelentés feltétele alatt.*” (*Pedagogul sub prevederea revelației*) Imre Lajos 1888-1974. Theologiai Szemle. Budapest, 1975. 1-2 szám.
8. BERECSKY Sándor: *Imre Sándor gondolatai a családi nevelésről.* (*Ideile lui Imre Sándor despre educația în familie*). Módszertani közlemények, 1986. 26. évf.
9. BORBÁTH Dániel dr. : *Imre Lajos mint gyakorlati teológus* – tanulmány. (Imre Lajos, ca teolog pragmatic) 1974.
10. BORBÁTH Dániel dr. : *Magister, pastor et missionarius Transsylvanian* – D. Dr. Imre Lajos emlékezete. (*În amintirea lui D.Dr. Imre Lajos*) Cluj-Napoca, 1974 martie.
11. BOROSS Géza dr.: *Bevezetés a gyakorlati teológiába.* (*Introducere în teologia plicată*) Ráday Nyomda. Budapest, 2005.
12. BOROSS Géza: *Magyar református gyakorlati teológiai disszertációk a XX. században.* (*Teze de doctorat la teologia pragmatică reformată maghiară în sec. XX.*) Studia Carolensia 2003/3-4. 168.
13. BÖHM Károly: *Ember és világa.* (*Omul și lumea lui*) III. kötet. Axiológia vagy értékstan. Kolozsvár, 1906.
14. *Csongrád vármegye.* (*Județul Csongrád*) I–II. Redactat: Csíkvári Antal. Budapest, a 1938.
15. DÁVID Gyula: *Imre Lajos biográfiája.* (*Biografia lui Imre Lajos*) Református Szemle 1973. évi 5-6. száma.
16. DÁVID Gyula: *Dr. Imre Lajos doktori kitüntetés alkalmából című beszámolója.* (*Raport cu*

- ocazia acordării titlului de honoris causa lui D.Dr. Lajos Imre)* Református Szemle. Cluj-Napoca, 1972.
17. DÉR Miklós: *Schneller István pályája és pedagógiai munkássága. (Activitatea pedagogică a lui István Schneller)* Ablaka ny. Szeged, 1937.
 18. DEÁK Ödön: *Imre Lajos, a sáfár emlékére. (În amintirea lui Lajos Imre).* Studiu de comemorare. Oradea, 1984.
 19. EGYED Emese: *Imre Lajos levelei Molter Károlyhoz – tanulmány (Scrisorile lui Lajos Imre către Károly Molter - studiu)* 1996.
 20. Egyházkerületi Közgyűlési Jegyzőkönyv (*Proces verbal la adunarea generală epatrihală*) 1908.
 21. Egyházkerületi Jegyzőkönyv (*Proces verbal epatriarhal*) 1912.
 22. Egyházkerületi Jegyzőkönyv (*Proces verbal epatriarhal*) 1921.
 23. Egyházkerületi Jegyzőkönyv (*Proces verbal epatriarhal*) 1925.
 24. *Erdély Magyar Egyeteme 1944-1949. (Universitatea Maghiară din Ardeal 1944-1949)* Redac. Lázár János és Vincze Gábor. Custos & Mentor, Tg. Mures, 1998.
 25. FELMÉRI Lajos pedagógiai nézeteiről (*Despre concepția pedagogică a lui Lajos Felméri*) Ágoston György: *Felméri Lajos* című kismonográfiája tájékoztat. OPKM, Magyar pedagógusok sorozat, Budapest, 1993.
 26. GERT Otto: *Praktisch-theologisches Handbuch, (Manualul teologiei pragmatice)* Herausgehered. Hamburg, 1947.
 27. GLATZ Ferenc szerk.: *Magyar Nagylexikon, (Dicționar enciclopedic maghiar)* Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest, 1999.
 28. GÖNCZY Lajos: *Életrajzom 1968-ig. (Autobiografie până la 1968)* Studiu. Cluj-Napoca, 1968.
 29. HEGEDŰS Loránt: *Újkantiánus és értékteológia. (Cantină nouă și teologi valorii)* Mikes International Nyomda, Haga, 2005.
 30. id. HEGYI István: *Megújítás és annak szolgálata. (Reînnoirea și slujba)* (Megemlékezés a reformációról és dr. Imre Lajos szolgálatáról. Odorheiu-Secuiesc, 1988. octombrie.
 31. *Hódmezővásárhely.* Szerkesztette: Csíkvári Antal. Budapest, 1938.
 32. IMRE Lajos: *A Bethlen Gábor Kör 1908-1909. évi működése. (Activitatea cercului Bethlen Gabor în anul 1908- 1909)* Református Szemle. 1908.
 33. IMRE Lajos: *A gyermek vallása - kísérlet a katechetika módszertanának valláslélektani megalapozására. (Religia copilului)* Pedagógiai disszertáció Hódmezővásárhely, 1912. Ismertetése és bírálata: Theológiai Szaklap. 1913.
 34. IMRE Lajos: *Az erkölcsi nevelés viszonya a valláshoz. (Relația între educația religioasă și*

- religie*) Hódmezővásárhely, 1913.
35. IMRE Lajos: *A Boy-Scout mozgalom irányeszméi. (Conceptiile mișcării Boy-Scout)* Magyar Paedagogia, 1914. 522-533.
36. IMRE Lajos: *A falu kultúrája. (Cultura satului)* Cluj-Napoca, 1914.
37. IMRE Lajos: *Egy szó a konfirmált tanítványaimhoz. (Un cuvânt către cei confirmați).* Egyházi Újság. Redact.: Barabás Samu. Cluj-Napoca, 1914.
38. IMRE Lajos: *Ekkleziasztika. Az egyház élete és szolgálata. (Ecclesiastică- viața bisericii și slujirea cestuia)* Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, 1941.
39. IMRE Lajos: *A kálvinista lelkipásztor személyisége és helyzete. (Poziția și personalitatea pastorului calvinist).* A Jézus Krisztus jó vitéze c. kiadványban. Cluj-Napoca, 1916
40. IMRE Lajos: *Tervezet az ifjúsági egyesületek kérdése megoldásához. (Proiect pentru rezolvarea problemelor asociațiilor de tineret)* Magyar Paedagogia. Cluj-Napoca, 1917.
41. IMRE Lajos: *Munkaterv falusi ifjúsági (fiú és leány) egyesületek számára. (Program de activitate pentru asociații de tineret sătești).* Az Út. Cluj-Napoca, 1917.
42. IMRE Lajos: *A modern nevelési rendszerek kritikája. (Critica sistemelor educaționale moderne)* Minerva könyvtár kiadása. Cluj-Napoca, 1918.
43. IMRE Lajos: *Szombat esték a parókián. (Serile de sâmpătă la parohie).* Meditații pentru preoți. 1918. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 12. Redactat de Adorjáni Zoltán. Cluj-Napoca, 2003.
44. IMRE Lajos: *Vezérfonal az ifjúság gondozására. (Călăuză pentru preocuparea tineretului)* Franklin -Társulat Budapest, 1920.
45. IMRE Lajos: *Életrajzi adatok. (Date biografice)* Ráday Könyvtár, Budapest, 1921.
46. IMRE Lajos: *A falu művelődése (vezérfonal a nép nevelői számára). (Educația sătenilor).* Budapest, 1922.
47. IMRE Lajos: *A gyermek vallása. (Religia copilului).* Hódmezővásárhely, 1922.
48. IMRE Lajos: *A belmisszió problémája. (Problema misiunii interne)* Az Út. Cluj-Napoca, 1923.
49. IMRE Lajos: *A vasárnapi iskola célja, anyaga és módszere. (Scopul, materia și metoda școlii de duminică)* 1923.
50. IMRE Lajos: *A bibliaköri munka lényege és módszere. (Esența și metoda activității cercului biblic)* Az Út. Cluj, 1924.
51. IMRE Lajos: *Vallásitanításunk megújulásáért. (Pentru înnoire educației religioase)* 1924.
52. IMRE Lajos: *A konfirmáció reformja. (Reforma confirmației)* Az Út. Cluj, 1925.

53. IMRE Lajos: *Vallástanítási tantervünk reformjához. (Reforma programei educației religioase - studiu)* 1925.
54. IMRE Lajos: *A két nemzedék harcához. (Pentru lupta celor două generații)* Az Út, 1928. 302-303.
55. IMRE Lajos: *Nemzedékek harca egyházunkban. (Lupta generațiilor în biserica noastră)* Az Út, 1928, 232-243.
56. IMRE Lajos: *Hogyan tanítsunk vallást? (Cum să învățăm religia?)* Vezérkönyv a népiskolai vallástanítás munkájához. Cluj-Napoca, 1929. Az erdélyi ref. egyhker. Iratterjesztésének kiadása.
57. IMRE Lajos: *Isten és az emberi lélek – az egyéni pásztoráció alapproblémái-. (Dumnezeu și sufletul omenesc – problemele de basă ale pastorației)* Dolgozatok a református teológiai tudomány köréből. Cluj-Kolozsvár, 1929.
58. IMRE Lajos: *A nevelés sorsa az evangélium világánál. (Destinul educației în lumina evangheliei).* Az Út. Cluj-Napoca, 1929.
59. IMRE Lajos: *Az ifjúság válsága. (Criza tineretului)* Baia Mare, 1930.
60. IMRE Lajos: *Kijelentés és pedagógia. (Revelația și pedagogia)* Dolgozatok a református teológiai tudomány köréből. 8. sz. Cluj-Napoca, 1931.
61. IMRE Lajos: *A nevelésről és céljáról. (Despre educația și scopul ei)*(1932) (tanulmány) Református Szemle, LXXXVIII. évfolyam, 2.szám, 1995.
62. IMRE Lajos: *A predestináció tana és jelentősége a pásztori munkában. (Doctrina predestinației și importanța acesteia în activitatea pastorală)* Az Út folyóirat. Cluj, 1932.
63. IMRE Lajos: *A protestantizmus és a proletariátus. (Protestantismul și proletariat)* Cluj-Napoca, 1932.
64. IMRE Lajos: *Poimenika. (Poimenica)* Cluj-Napoca, 1932.
65. IMRE Lajos: *A predestináció tana az igehirdetésben és a nevelésben. (Doctrina predestinației în predică și în educație).* Debrecen 1933–1934.
66. IMRE Lajos: *A vasárnapi iskola alapelvei. (Ideile de bază a școlii de duminică)* Cluj-Napoca, 1933. 3-4. oldal
67. IMRE Lajos: *Ige és fegyelem. (Parola și atenția)* Cluj-Napoca, 1934.
68. IMRE Lajos: *The significance and Use of the Doctrine of Predestination in Practical Theology.* The Evangelical Quaterla 1934.
69. IMRE Lajos: *Niebergall erdélyi emlékfüzet. (Niebergall- broșură comemorativă)* Cluj, 1934.
70. IMRE Lajos: *Konfirmációnk reformja. (Reforma confirmăției)* 1925.

71. IMRE Lajos: *Aranylánc*. Konfirmálók részére. (*Lănțișorul de aur*). „Élő könyvek” sorozat. 24. szám. Cluj-Napoca, 1936.
72. IMRE Lajos: *Barth professzor látogatása* (*Vizita profesorului Barth*) Az Út, 1936.
73. IMRE Lajos: *A konfirmáció kérdéséhez*. (*La întrebare confirmăței*) Református Szemle. Cluj-Napoca, 1936.
74. IMRE Lajos: *Hivatás és élet*. (*Invocarea și viața*) Cluj-Kolozsvár. 1938.
75. IMRE Lajos: *Egyházi törvényhozásunk új követelményei*. Az Út, (*Cerințele legislației bisericescǎ*) XXI évfolyama, Cluj - Napoca, 1940.
76. IMRE Lajos: *Ekkleziasztika*. Az egyház élete és szolgálata. (*Ecleziasticǎ- viața și slujirea bisericii*) Coetus Theologorum. Budapest, 1941.
77. IMRE Lajos: *A világot legyőző hit*. (*Credința, care învinge lumea*) Dolgozatok a református tudomány köréből. 19. füzet. Cluj-Napoca, 1942.
78. IMRE Lajos: *Katechetika, a református keresztyén vallásos nevelés rendszere*. (*Cateheticǎ – sistemul educației religioase reformate*) Református Egyházi Könyvtár. XXII. Budapest, 1942.
79. IMRE Lajos: *Milyen legyen a ref. vallástanítás tanterve és módszere?* (*Cum să fie programa și metoda educației religioase ?*) Az Út, Cluj- Napoca, 1942.
80. IMRE Lajos: *A keresztyén vallástanítás*. (*Educația religioasă creștinǎ*) Győr, 1943.
81. IMRE Lajos: *A Heidelbergi Káté a konfirmációi előkészítésében és a vallástanításban*. (*Catechismul din Heidelberg în pregătirea petnru confirmăței și în educația religioasă*) Az Út. Kolozsvár, 1944.
82. IMRE Lajos: *Élő könyvek*. (*Cărțile vii*) Cluj-Napoca, 1945.
83. IMRE Lajos: *Általános neveléstudomány és neveléstan*. (*Știința și teoria generală a educației*) (1945) Szemle füzetek, 15. Tanulmányok a református teológia köréből. Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsának kiadványa, Cluj- Napoca, 1994
84. IMRE Lajos: *Vasárnapi iskolai vezető*. (*Călăuza școlii de duminică*). Győr, 1947.
85. IMRE Lajos: *A Szenvedés problémája*. (*Problema suferinței*) Cluj-Napoca, 1949.
86. IMRE Lajos: *Jelentés a hídelsei egyházközségben folyó vallástanítási munkáról* (*Raport despre activitatea educația religioasă din biserica Hidelve*) Cluj-Napoca, 1955.
87. IMRE Lajos: *Önéletírás*. (*Autobiografie*) (1963) Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek. Redact. Adorjáni Z. és Buzogány D. Cluj-Napoca, 1999.
88. IMRE Lajos: *Poimenikája*. (*Poimenica*) Református Szemle. Cluj-Napoca, 1988.
89. IMRE Lajos: *Hivatási Erkölcstan*. (*Etica vocației*) Református Szemle 1996.

90. IMRE Sándor: *A nemzet és az iskola. (Națiunea și școala)* Magyar Paedagogia, 1902.
91. IMRE Sándor: *Gróf Széchenyi István nézetei a nevelésről. (Conceptiile contelui Széchenyi István despre educație)* Budapesta, 1904.
92. IMRE Sándor: *A magyar nevelés történetének jelentősége. (Semnificația istoriei educației maghiare).* Magyar Paedagogia, 1905
93. IMRE Sándor: *Nemzetnevelés. (Educația națiunii)* Budapesta, 1912.
94. IMRE Sándor: *A középiskola gyökeres reformjának előkészítése. (Pregătirea reformei radicale a gimnaziului)* Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny, 1913.
95. IMRE Sándor: *Mi a nemzetnevelés? (Ce este educația națiunii?)* Beszéd 1919. XI. 9-én a szabadoktatási előképző tanfolyam megnyitására. Szabad Lyceum kiadványa, 1919/1920. 10. sz.
96. IMRE Sándor: *A családi nevelés főkérdései. (Întrebările generale ale educației în familie)* Bevezetés a szülői gondolkodásba. Studium, Budapesta, 1925.
97. IMRE Sándor: *Neveléstan. (Teoria educației)* 1927. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum Hasonmás kiadványa. Budapest, 1995.
98. IMRE Sándor: *Megint középiskolai reform? (Iarăși reforma gimnaziului?)* Magyarország, 1930. 02. 20.
99. IMRE Sándor: *Népiskolai neveléstan. (Teoria educației din școala primară)* Budapesta. Studium, 1932
100. IMRE Sándor: *A család békéje. (Liniștea familiei)* Budapesta. Studium, 1935.
101. IMRE Sándor: *A kisdédóvóintézeti nevelés szerepe a köznevelésben. (Rolul grădiniței în educația națională)* Budapesta. 1938.
102. IMRE Sándor: *A nevelés válsága a két háborúban. (Criza educației în cele două războaie mondiale)* Budapesta, 1942.
103. JÁROSI Andor: *A nagy Készítő. (Marele provocator)* Niebergall Erdélyi Emlékfüzet Dolgozatok a református teológiai tudományok köréből. 13 szám. Cluj-Napoca, 1934.
104. KÁLVIN János: *Institúciója (Instituția)* IV. 3:4 Basel, 1536
105. KÉKES SZABÓ Mihály: *Schneller István nézetei a családi nevelésről. (Conceptiile lui István Schneller despre educația în familie)* Magyar Pedagógia, 1998.évfolyam, 4. szám
106. KEMÉNY Gábor: *Imre Sándor nevelőmunkája (Activitatea educațională lui Sándor Imre) – Századunk, 1928, 3.evf.*
107. KENESSEY Béla: *Püspöki évi jelentés. (Raportul anual episcopal)* Református szemle. 1909
108. KOZMA Zsolt: *Változó idők – egységes életmű. (Timpuri schimbătoare – operă unitară)* Cluj-Napoca, 1993.
109. *Kolozsvár. (Cluj-Napoca)* A kötetet Kelemen Lajos írásaiból összeállította, szerkesztette és

- kiegészítésekkel ellátta Bálint István János. Budapest, 1989.
110. LÁSZLÓ Dezső: *Az anyaszentegyház élete és szolgálata. (Viața bisericii și slujba acesteia)*. Cluj-Napoca, 1938.
111. *Magyar életrajzi lexikon. (Enciclopedia autobiografică maghiară)*. Redactor șef: Kenyeres Ágnes. Harmadik, kiegészítő kötet. Budapest, 1981.
112. MAKKAI László: *A kolozsvári M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem története. 1872– 1919. (Istoria Universității maghiare Regele Francisc Iosif din Cluj-Napoca 1872– 1919)*. In: *Erdély magyar egyeteme*. Redactat de: Bisztray Gyula, Szabó T. Attila, Tamás Lajos. Cluj-Napoca, 1941.
113. MAKKAI Sándor: *Bevezetés a személyiség paedagogikájába. (Introducere în pedagogia personalității)* Stief, (Cluj-Napoca), 1912.
114. MAKKAI Sándor: *A Bethlen Gábor kör múltja és jövője. (Trecutul și viitorul Cercului Gábor Bethlen)* A kolozsvári főiskolai „Bethlen Gábor Kör” tízéves jubileumára. Egyházi Újság 1913.
115. MAKKAI Sándor - Imre Lajos: *A gyermek vallása. Kísérlet a katechétikai módszertanok valláslélektani megalapozására.- bírálat (Critica lucrării „Religia copilului”)* Magyar Paedagogia 1913.
116. MAKKAI Sándor: *Sákrámentumos istentisztelet. (Slujbe cu sacrament)* Keresztelés. 1916.
117. MAKKAI Sándor: *A kálvinizmus és a magyar lélek– tanulmány. (Calvinismul și spiritul maghiar) – studiu. 1918*
118. MAKKAI Sándor: *Az erdélyi református egyházi irodalom 1850-től napjainkig. (Literatura maghiară bisericească din Ardeal din 1850 până în prezent)*. Minerva Nyomda, Cluj-Napoca, 1925.
119. MAKKAI Sándor: *Öntudatos kálvinizmus (Calvinismul conștient)* (1925) – studiu
120. MAKKAI Sándor: *Az egyház missziói munkája. (Activitatea misiunii bisericii)* PSZ 1936. 319–322. oldal
121. MAKKAI Sándor: *Magyar nevelés - magyar műveltség. (Educația maghiară – civilizație maghiară)* Révai, Budapest. 1937.
122. MAKKAI Sándor: *Nemzet és kisebbség. (Națiune și minoritate)* Budapest 1939. Megtalálható a "Nem lehet" című kötet Limes könyvek, Bp. 1989.
123. MAKKAI Sándor: *Tudománnyal és fegyverrel. (Cu știință și cu arma)* Révai, Budapest, 1940.
124. MAKKAI Sándor: *Poimenika. (Poimenica)* 1947
125. MIHÁLY Ottó: *Nevelés-filozófia és pedagógia célelmélet. (Teoria filozofia educației și pedagogiei)* Editura Akadémiai. Budapest, 1974.

126. MOLNÁR Miklós: *Dr. Imre Lajos 80 éves. (Dr. Lajos Imre are 80 de ani)* Református Egyház 1968. decemberi szám.
127. MOTT János: *Előadás teológusoknak. (Cursuri pentru studenți teologi)* Református Szemle, 1909.
128. NAGY Károly: *Az Erdélyi Református Egyházkerület Teológiai Fakultásának értesítője* 1907-1908. (*Raportul informativ a Facultății de Teologie a Eparhiei Reformate*) Cluj-Napoca.
129. NAGY Károly: *Emlékezés Molnár Albertre. (Comemorarea lui Albert Molnár)* in: MOLNÁR Albert: *Egyházi beszédek, orációk, imák*, sajtó alárend.: Nagy Károly, Budapest, Kókai Nyomda, 1907, VII-XV. old.
130. NAGY Péter Tibor: *A kolozsvári bölcsészkar és természet-tudományi kar hallgatóságának felekezeti rekrutációja (1872–1918). (Recrutarea etnică a studenților de la Facultatea de Filologie și de Științe ale naturii 1872-1918)* In. Magyar Pedagógia 106. évf. 1. szám 5–28. 2006.
131. NIEBERGALL, Friedrich: *Person und Persönlichkeit. (Person și personalitatea)* 1911.
132. NIEBERGALL, Friederich: „*Praktische Theologie. Lehrne von der kirchliche Gemeinde-erziehung auf religionswissenschaftlichen Grundlage*”. Tübingen, 1919.
133. NOORDMANS, O.: *Zoeklichten Verzamelde Werken*, II. kötet. Amsterdam, 1949.
134. *Pallas nagylexikona. (Marele enciclopedie Pallas)* IX. kötet Szerkesztő: Ábrányi Kornél, Aczél Károly Ágoston József, Áldássy Antal. Budapest, 1895.
135. *A Pallas nagylexikona. (Marele enciclopedie Pallas)* XVII. (I. pótkötet) A–J. Budapest, 1904. 702–705. Hódmezővásárhely szócikk.
136. *Pallas nagylexikona. (Marele enciclopedie Pallas)* XV. (Simor-kódex–Tearózsa) Budapest, 1897. Szeged szócikk.
137. *Pallas nagylexikona. (Marele enciclopedie Pallas)* XVIII. (II. pótkötet) K–Z. Budapest, 1904. Szeged szócikk.
138. *Pedagógiai Lexikon. (Enciclopedia pedagogiei)* Redact.. Nagy János II. kötet, Budapest, 1977.
139. PÉNTEK Árpád dr.: *Imre Lajos poimenikája – tanulmány (Poimenica lui Lajos Imre – studiu)* Cluj-Napoca, 1988.
140. PUKÁNSZKY Béla monográfiája: *Schneller István – (István Schneller)* Magyar pedagógusok című sorozata, OPKM, Budapest, 1990.
141. PUKÁNSZKY Béla: *Imre Sándor Neveléstana. (Teoria educației lui Sándor Imre – studiu)*

Budapest, 1991. OPKM

142. PUKÁNSZKY Béla: „A szeretet nyitja meg a növendék szívét” - százötven esztendeje született Schneller István. (*Dragostea deschide inima discipolului*) Magyar Pedagógia, 1997 / 3.-4. szám
143. PUKÁNSZKY Béla: *Schneller István morálpedagógiai rendszere – A három lépcsős etikai fejlődés. (Sistemul pedagogiei morale a lui István Schneller)*. Iskolakultúra. 9-12. szám. 1999.
144. PUKÁNSZKY Béla: *Személyiségpedagógia elméletben és gyakorlatban – habilitációs értekezés. (Pedagogia personalității în teorie și în practică)* 2000.
145. RAVASZ László: *Konfirmációi Káté. (Catechismul pentru confirmație)* Református Szemle. 1908.
146. RAVASZ László: *I. Alapelvek (Principii I.)* 1915.
147. RAVASZ László: *Sákrámentumos istentisztelet. (Slujbe cu sacrament)* Az úri szent vacsora kiszolgáltatása. 1916.
148. RAVASZ László: *A Tháborhegy ormán. (În vârful muntelui Thábor)* Beszéd, cikkek, előadások. Cluj-Napoca, 1928. Szerző kiad. /Lapkiadó nyomdai műintézet rt. nyomása.
149. RAVASZ László: *Szimbolikus istentiszteletek. (Slujbe simbolice – confirmație, nuntă, înmormântare)* 1) Konfirmáció. 2) Házasságkötés. 3) A temetés. Budapest, 1930.
150. RAVASZ László: *Legyen világosság (Să fie lumină)* III. kötet Franklin-Társulat, Budapest, 1938.
151. RAVASZ László: *Imre Sándor. (Sándor Imre)* Protestáns Szemle, 1944, 53. évfolyam.
152. *Romániai magyar irodalmi lexikon. (Enciclopedia literaturii maghiare din România)*. Főszerkesztő: Dávid Gyula. II kötet. Editura Kriterion București, 1991.
153. TAVASZY Sándor: *A kálvinizmus világmisziója (Misiunea în lume a calvinismului - studiu)* (1929)
154. TAVASZY Sándor írása Imre Lajos: *Hivatás és élet* című munkájáról (*Despre lucrarea intitulată „Vocație și viață”*) Református Szemle, Cluj-Napoca, 1938.
155. TETTAMANTI Béla: *A személyiség nevelésének magyar elmélete – Schneller István rendszere. (Teoria maghiară a educației persoanelității – sistemul lui István Schneller)* Szeged Városi Ny. és Könyvkiadó, Szeged, 1932.
156. TETTAMANTI Béla: *Világnézet és nevelés. (Ideologia și educație)* Embernevelés. 1945. / Imre Sándorról.
157. TÓTH Gábor: *Imre Sándor és a pedagógikum. (Pedagogia și Sándor Imre)* Magyar Pedagógia 1998. évf. 2. sz.

158. TÖKÉS István: *Csillagok. (Stelele) Vásárhelyi-Tavaszy-Imre. Református Szemle.* Cluj-Napoca, 1978
159. TÖKÉS István: *Emlékezés D. Dr. Imre Lajos ny. teol. professzor ravatala mellett. (La catafalcul profesorului teolog pensionar Dr. Lajos Imre)* Református Szemle. Cluj-Napoca, 1974.
160. TÖKÉS István: *Emlékezés Imre Lajos teológiai professzorra, születésének 100. évfordulóján. (Comemorare Lajos Imre cu ocazia centenarului de la nașterea lui)* Cluj-Napoca, 1988.
161. *Schneller István és Imre Sándor tantervelméleti törekvései. (Teoria programei școlare a lui István Schneller și Sándor Imre)* Válogatott írások. Redact. Ravasz János. Budapest, 1984. PO
162. SCHNELLER István: *A tanárképzésről. (Despre formarea profesorilor)* Magyar Paedagogia, 1899.
163. SCHNELLER István: *Paedagogiai dolgozatok. (Lucrări pedagogice)* Honyánszky V. Nyomdája, Budapest, 1899. I. köt.
164. SCHNELLER István: *A nemzeti nevelésről. (Despre educația națiunii)* Budapest, 1902.
165. SCHNELLER István : *Didaktika. (Didactica)* 1905/6. I. félév.
166. SCHNELLER István: *Jézus Krisztus a nevelés elve. (Teoria educației este Iisus Cristos)* Theologiai Szaklap I. évfolyam, 1903.
167. SCHNELLER István: *Neveléstan (Teotria educației)* (1904)- „a személyiség pedagógiája” Keresztyén Igazság, 1997. 35. szám
168. SCHNELLER István : *Herbart pedagógiájának alapjai és a személyiség elve. (Teoria personalității și bazele pedagogiei lui Herbart)* Magyar Paed. 1914.
169. SCHNELLER István: *Neveléstudományi munkák keletkezése. (Crearea lucrărilor științifice educaționale)* Magyar Paedagogia, 1915.
170. SCHNELLER István: *A Kolozsvári Országos Tanárképző-Intézet Gyakorló Középiskolájának 1917/1918. évi beszámolója. (Raportul Institutului clujean de stat a formării profesorilor 1917/ 1918)* Cluj-Napoca, 1918.
171. SZINNYEI József: *Magyar írók élete és munkái. (Viața și lucrările scriitorilor maghiari)* V. Budapest, 1897.
172. URSINUS, Alfred: *Einleitung in das Apostolicum.* Quedlinburg. Mcgiffert Edinburgh. 1902.
173. URSINUS, Zacharias.: *The Summe of Christl. Religion.* Transl. H. Parrie. London, 1611.
174. *Új Magyar Életrajzi Lexikon.* Főszerkesztő: Markó László, Helikon Kiadó,

Budapest, 2007.

175. VAN DER ENDE, Magda: *Imre Lajos élete és teológiai munkássága. (Activitatea teologică a lui Lajos Imre)* Ráday College Press-1990.
176. VARGA E. Árpád: *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája. (Statistica de etnică și de religie a minorității din Ardeal)* V. M. Ciuc, 2001.
177. VÁSÁRHELYI János: *Emlékezés Friedrich Niebergallról. (Comemorarea lui Friedrich Niebergall)* Református Szemle. 1933.
178. VÁSÁRHELYI József: Makkai Sándor, Révész Imre és Imre Lajos: *Jézus Krisztus jó vitéze. (Eroul lui Iisus Cristos)* Lelkipásztori hivatásról szóló tanulmánykötet. Cluj- Napoca, 1916.
179. ZOVÁNYI Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon. (Enciclopedia Bisericii reformate din Ungaria)* 3. javított és bővített kiadás. Szerkesztő: Dr. Ladányi Sándor, Budapest, 1977.